

Bezpłatny dodatek do „Drwęcy“.

Rok III.

Nowemiasto, dnia 31. stycznia 1929.

Nr. 3.

Do Rolników Pomorza!

Rolnictwo, ta najważniejsza gałąź gospodarstwa narodowego, powinna jak najwspanialej wyglądać na P. W. K. w Poznaniu. Niewątpliwie, w poczuciu ciężących na rolnictwie pomorskim zadań reprezentacji naszej kultury gospodarczej — rolnictwo pomorskie wystąpi z całą godnością, i wspaniałością, aby dać świadectwo zagranicy naszej żywotności gospodarczej. Przewodniczący Pom. Kom. Woj., Pan Wojewoda Pomorski, zwraca się do rolników Pomorza z następującym apelem:

„W roku 1929 odbędzie się w Poznaniu Powszechna Wystawa Krajowa, która wykaże nasz poziom kulturalny i naszą organizację pracy. Wystawę tę odwiedzą goście z całego świata, musi ona być zatem urządzona jak najwspanialej. Wszystkie warstwy społeczeństwa leżą ofiary na ten cel więc i rolnicy nie powinni uchylać się od tych ofiar. Sekcja Rolnicza Komitetu Wojewódzkiego dla spraw P. W. K. zwraca się do wszystkich rolników Pomorza z gorącym apelem o dobrowolne opodatkowanie się na cele funduszu podstawowego wystawy. Sekcja uważa, że powyższa składka, 5 groszy z morgi magdeburgskiej, jako wytyczna, nie będzie nadmiernym ciężarem dla nikogo. Ofiary zbierać będą wójtowie i sołtysi, którzy prześlą zebrane kwoty do pp. Starostów.

Przewodniczący Pomorskiego Komitetu Wojewódzkiego dla spraw P. W. K.,

Wojewoda Pomorski, (—) Lamot.

Sądzić należy, iż nikt od tej daniny społecznej nie uchyla się, a drobnym tym datkiem przyczyni się do uświetnienia imprezy wystawowej, w którą cały naród wkłada swą ambicję i dumę.

Najważniejsze zagadnienia, dotyczące osadnictwa z dawnej i nowej parcelacji.

(Ciąg dalszy).

Dążenia do rozwiązania całokształtu spraw osadniczych z dawnej parcelacji.

Przy omawianiu osad anulacyjnych wspominałem już o Komisji Opiniodawczej prof. Ohanowicza, która poza tem zagadnieniem zajmowała się sprawą waloryzacji rent i przewłaszczeń. Te dwa zagadnienia Komisja uznała za bardzo pilne, wymagające bezzwłocznego załatwienia, którym poświęcę kilka słów.

Waloryzacja rent.

Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 14 maja 1924 r. o przerechowaniu zobowiązań prywatno prawnych, długi rentowe z przed roku 1919 zostały przerechowane na 75 proc. według skali § 2. tegoż rozporządzenia. Bliższe zasady o przerechowaniu długów rentowych daje nam rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 sierpnia 1925 r. (Dz. U. Nr. 92 poz. 642), w myśl którego skala przerechowania 75% będzie stosowana jedynie do rocznych rat rentowych. Natomiast przerechowanie kapitału rentowego miało nastąpić po ustaleniu przez Komisję Odszkodowań należności z tytułu przejętych rent. W wyjątkowych wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, miara przerechowania mogła być obniżona, jednak nie niżej 18³/₄% pełnej skali.

Przyjęcie tej miary przerechowania długów rentowych nie odpowiadało stosunkom gospodarczym, jakoteż kształtowaniu się cen obiektów rolnych w ostatnich latach. Wspomniane rozporządzenie o tyle zostało wydane przedwcześnie, że w roku 1924 nie można

było przewidzieć, w jaki sposób ukształtują się stosunki gospodarcze w państwie. To też koniecznością gospodarczą było dostosowanie miary przerachowania rent do zdolności produkcyjnej warsztatów rolnych, niemi obciążonych.

W zrozumieniu tego, Pomorskie Towarzystwo Rolnicze od samego początku stało na stanowisku, że waloryzacja rent na 75 proc. nie może być rzeczywistą, gdyż całkowicie zrajałoby dłużników tych rent. Znalazło to swój wyraz w szeregu memoriałów, przedstawionych Ministrowi Reform Rolnych. Z systemem stosowania indywidualnych zniżek — która to uprawniała przeniesiono później na Okręgowe Urzędy Ziemskie — nie mogliśmy się pogodzić ze względu na to, że obniżenie przeprowadzał O. U. Z. według swego uznania, a jako czynnik zainteresowany nie dawał gwarancji daleko idących ustępstw. Domagaliśmy się przeto ryczałtowego obniżenia waloryzacji rent na 18³/₄%. W tej sprawie przedłożyliśmy umotywowaną opinię Komisji prof. Olanowicza, która większością głosów uchwaliła, że ta miara przerachowania odpowiada obecnym stosunkom gospodarczym i strukturze rozporządzenia o przerachowaniu zobowiązań prywatno-prawnych.

Rada Ministrów jednak nie przychyliła się do opinii większości Komisji, gdyż, jak poprzednio, tak i teraz łączono tę kwestję z rozrachunkiem na rzecz Komisji Odszkodowań i ostatecznie moment fiskalny zadecydował o waloryzacji rent.

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 27. X. 1927 r. o przerachowaniu długów rentowych (Dz. U. Nr. 101 poz. 879) renty kolonizacyjne obniżone zostały do 43 proc. skali, podanej w § 2 „Lex Zoll”, co odpowiada mniej więcej waloryzacji rent w Niemczech. Natomiast miara przerachowania rent opartych na pruskiej ustawie z 2. III. 1850 r. została utrzymana w dotychczasowej wysokości, tj. 75 proc.

W dalszym ciągu wspomniane rozporządzenie postanawia, że w tych wypadkach, w których roczne raty rentowe pobrane zostały w wyższej mierze niż 43 proc., to nadpłata będzie zaliczona na poczet zaległych wzgl. bieżących rat; natomiast dłużnicy, którym zniżono raty rentowe poniżej 43 proc. nie potrzebują dopłacać różnic tych należności rentowych, które zapłacili do dnia 19. XI. 1927 r. Zaległe do dnia 1. X. 1924 r. należności rentowe mogą być spłacone w 5 ciał równych ratach rocznych, płatych, poczynając od roku 1929. Odroczeń tych udziela Państwowy Bank Rolny na indywidualne wnioski dłużników.

Z pośród dalszych rozporządzeń, normujących kwestje osadnicze wymienić należy rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 8. XI. 1927 (Dz. U. Nr. 101 poz. 876), które uchyla ustawę z dnia 14. II. 1922 r. w przedmiocie zawieszenia przedterminowej spłaty rent, zhipotekowanych na włościach rentowych (Dz. U. Nr. 12 p. z. 105). Wymienione rozporządzenie daje zatem możliwość całkowitego spłacenia rent, stosownie do warunków, podanych w kontraktach rentowych i zgodnie z planem umorzenia.

Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19. XI. 1927 r. (Dz. Ust. Nr. 109 poz. 924) powierzono Państwowemu Bankowi Rolnemu likwidację spraw finansowych byłych pruskich instytucji osadniczych i kredytowych, które tworzyły włości rentowe, oraz administracje funduszy, należnych z rent, ciążących na tych włościach.

W myśl powyższego P. B. R. będzie ściągał należności rentowe od poszczególnych dłużników. Obecnie dokonuje się przerachowania należności rentowych stosownie do rozporządzenia, poczem nowe obliczenia

zostaną rozesłane dłużnikom. P. B. R. przyjmować będzie całkowite spłaty rent oraz uprawniony jest do stawienia wniosków o wykreślenie i zmiany w księgach wieczystych. W tych wypadkach, w których spłata rent uzależniona jest od zgody obu stron, mianowicie przy rentach Komisji Kolonizacyjnej i Bauernbanku, P. B. R. będzie przyjmował przedterminową spłatę w porozumieniu i za zgodą O. U. Z.

Celem umożliwienia osadnikom korzystania z kredytów długoterminowych, wspomniane rozporządzenie zezwala na ustąpienie praw pierwszeństwa hipotecznego renty na rzecz pożyczki P. B. R. z tem, że mieścić się będzie w 2/3 wartości szacunkowej wraz z poprzedzającymi ją obciążeniami. Wartość renty w takich wypadkach ustala się, o ile chodzi o rentę amortyzacyjną w wysokości kwoty, wynikającej z planu umorzenia, zaś o ile chodzi o renty wieczyste, w wysokości 20-krotnej rocznej renty.

Kwestja przewłaszczeń.

Wreszcie przechodzę do omówienia ostatniego zagadnienia, którem zajmowała się Komisja prof. Olanowicza, mianowicie kwestji przewłaszczeń, tj. nadania tytułu własności gruntów państwowych, nadanych osadnikom od roku 1919 r. Przy rozwiązaniu tego zagadnienia Komisja napotykała na wielkie trudności z uwagi na to, że w pierwszych latach tworzone osady, znacznie przekraczające obszar władania według ustawy o wykonaniu reformy rolniej. Ponadto w rzadkich wypadkach zawarte zostały ważne umowy, któreby mogły stanowić podstawę do przewłaszczenia. Gdyby więc w tych wypadkach zastosowano w pełni postanowienia, obowiązującej obecnie ustawy o wykonaniu reformy rolniej z dnia 28. XII. 1925 r., wówczas musiano by usunąć osadników, gospodarujących od kilku lat na osadach i przeprowadzić niejako od nowa podział ziemi. Oczywiście rzecz, że do tego nie można było dopuścić, gdyż wprowadziłoby to jeszcze większy chaos i niepewność w stosunki prawne. Dlatego też Komisja stanęła na stanowisku, że Rada Ministrów może upoważnić Ministra Reform Rolnych do dalsza przewłaszczenia w tych wszystkich wypadkach, w których między Państwem, a nabywcą istnieją układy co do nabycia nieruchomości, choćby jeszcze nie w formie ważnej i definitywnej umowy i choćby nie odosiadały przepisom Ustawy z dnia 28. XII. 1925 r. Jedyny wyjątek uczyniła Komisja co do ośrodków, przekraczających maksimum władania, tj. 180 ha, tutaj zmniejszenie obszaru jest wskazane ze względu na podstawowe zasady reformy rolniej.

Wynikiem prac Komisji jest uchwała Rady Ministrów z dnia 27. X. 1927 r., która daje uprawnienia Ministrowi Reform Rolnych do udzielania przewłaszczenia gospodarstw, utworzonych na obszarze Województw Poznańskiego i Pomorskiego przed wejściem w życie Ustawy z dnia 15. VII. 1920 r. o wykonaniu reformy rolniej, tj. przed dniem 9. VIII. 1929 r. Zatem osobom, z którymi Urzędy Ziemskie zawarły umowy sprzedaży i które wprowadziły w posiadanie osad (analacyjnych, z parcelacji, ośrodków) przed 9. I. 1926 r. będzie udzielone przewłaszczenie. Za umowy sprzedaży uważa się wszelkiego rodzaju układy co do nabycia osady; również uważa się przejęcie wpłaty na poczet ceny kupna za zawarcie umowy.

O ile oszacowanie takiej osady dotychczas nie nastąpiło, cena kupna ma być ustalona na podstawie pełnej wartości obiektu w czasie dokonania szacunku z uwzględnieniem jednak wartości ziemi, w chwili oddania jej w posiadanie nabywcy.

Reasumując wyniki prac Komisji Opiojedawczej stwierdzić należy, że w dziedzinie spraw osadniczych poczyniliśmy poważny krok naprzód.

Poruszone problemy znalazły szczęśliwie rozwiązanie za wyjątkiem waloryzacji rent. Wydane rozporządzenia umożliwią unormowanie stosunku prawnego wśród osadników, usuną dotąd panujący chaos oraz wybitnie wpłyną na dodatni rozwój warsztatów rolnych, przyczyniając się do konsolidacji osadnictwa polskiego na Pomorzu.

Parcelacja polska.

Na początku poruszonych zagadnień wskazałem, że kolonizacja niemiecka miała podkład ściśle polityczny, narodowociowy. Celem jej germanizacja ziem polskich. W przeciwstawieniu do tego parcelacja polska ma charakter społeczno — gospodarczy. Zmiana stosunków społecznych w powojennych społeczeństwach dyktowała konieczność obdzielenia ziemi szerokie rzesze bezrolnych. Obok tego występuje silnie moment gospodarczy, który nakazywał przebudować ustroj rolny w Polsce.

Znalazło to swój wyraz w uchwałie Sejmu ustawodawczego z dnia 10 lipca 1919 r., która podaje wytyczne programu przyszłej reformy rolnej. Celem parcelacji polskiej jest oparcie ustroju rolnego na silnych, zdrowych i zdolnych do wydajnej wytwórczości, gospodarstwach różnego typu i wielkości, stanowiących prywatną własność ich posiadaczy. Tworzenie gospodarstw tylko z racji wyżywienia rodziny właściciela jest zatem sprzeczne z założeniem reformy rolnej i szkodliwe z gospodarczego punktu widzenia.

Znalazło to swój wyraz w uchwałie Sejmu ustawodawczego z dnia 10 lipca 1919 r., która podaje wytyczne programu przyszłej reformy rolnej. Celem parcelacji polskiej jest oparcie ustroju rolnego na silnych, zdrowych i zdolnych do wydajnej wytwórczości, gospodarstwach różnego typu i wielkości, stanowiących prywatną własność ich posiadaczy. Tworzenie gospodarstw tylko z racji wyżywienia rodziny właściciela jest zatem sprzeczne z założeniem reformy rolnej i szkodliwe z gospodarczego punktu widzenia.

Parcelacja polska idzie w kierunku tworzenia nowych samodzielnych gospodarstw, powiększania istniejących karłowatych gospodarstw, tworzenia gospodarstw drobnych dla produkcji ogrodniczo-warzywniczej, kolarstw robotniczych, urzędniczych, rzemieślniczych. Zasadnicze znaczenie ma uzupełnienie karłowatych i drobnych gospodarstw, niezdolnych wyżywić ich właścicieli z liczną na ogół rodziną. Odnosi się to szczególnie do Małopolski, gdzie jest zbyt wielkie rozdrobienie. Drobnych gospodarstw w Polsce jest bardzo mało, natomiast gospodarstw włościańskich od 20 do 100 ha jest u nas zbyt mało, na ogół pięć razy mniej niż w innych krajach środkowej i zachodniej Europy. Pogląd na to daje nam statystyka. W odniesieniu do Pomorza, wyraża się ona w liczbach względnych gospodarstwa do 2 ha stanowią 38,4 proc., od 2 do 5 ha 15,3 proc., od 5 do 20 ha 32,8 proc., od 20 do 50 ha 9,8 proc., od 50 do 100 ha 2,2 proc., od 100 do 1000 ha 1,4 proc. Powyżej 1000 ha 0,1 proc.

Zapas ziemi na parcelację stanowią mają domeny państwowe, majątki kościelne i prywatne, które ulegną wyłączeniu o tyle, o ile obszar folwarku przekracza pewną wielkość. Uchwała Sejmu z dnia 10 VII 1919 r. mówi, że na przyszłość właścicielami lub posiadaczami ziemi uprawnej mogą być tylko osoby, prowadzące osobiście samodzielne gospodarstwo lub ich spadkobiercy.

Bacność młodzieży rolniczej!

Ogłaszamy następujące kursy przysposobienia rolniczego na rok 1929.

a) konkursy uprawy jęczmienia:

1. konkurs uprawy jęczmienia,
2. konkurs uprawy owsa,
3. konkurs uprawy kukurydzy,

4. konkurs uprawy ziemniaków,
5. konkurs uprawy buraków pastewnych.
6. konkurs uprawy cebuli,
7. konkurs uprawy fasoli,
8. konkurs uprawy kapusty,
9. konkurs uprawy lnu (wyłącznie w powiatach kaszubskich),
10. konkurs uprawy tytoniu (wyłącznie w powiecie grudziądzkim),

b) konkursy hodowlane:

1. konkurs wychowu świń,
2. konkurs tuczu świń,
3. konkurs wychowu kur „zielononówek“
4. konkurs wychowu kur „Leghornów“,
5. konkurs wychowu gęsi (wyłącznie w powiatach kaszubskich).

Młodzi rolnicy lub rolniczki, pragnący przystąpić do jednego z powyżej wymienionych konkursów, powinni zawiązać Sekcję przysposobienia rolniczego, która składać się może z 6 do 15 uczestników lub uczestniczek i zwrócić się do Zarządu miejscowego Kółka Rolniczego z prośbą o wyznaczenie Patrona Sekcji i o dostarczenie formularza do deklaracji. Formularz, wypełniony i podpisany, przesać należy do Dyrekcji PTR. w Toruniu — Szeroka 30 lub złożyć na ręce inż. Władysława Świeżyńskiego w czasie kursów rolniczych, których terminy i miejsca zostały podane w Nr. Kłósów z dnia 6 stycznia i 20 stycznia rb.

Przypominamy, że Sekcje Przysposobienia Rolniczego mogą zawiązywać się męskie lub żeńskie i, że każdy młody rolnik lub rolniczka może należeć tylko do jednej sekcji.

Nasienie zbóż, sadzeniaki, nawozy sztuczne itd., jaja wylęgowe, prosięta itd. dostarczać będziemy na kredyt do zamknięcia konkursów.

Deklaracje do Dyrekcji PTR. o zawiązaniu się sekcji przysposobienia rolniczego, (o ile nie są składane na ręce inż. Świeżyńskiego), przysyłać należy najpóźniej do dnia 15 lutego rb. Deklaracje o zawiązaniu się Sekcji na tucz świń składać należy bezwarunkowo jedynie w czasie kursów rolniczych na ręce inż. Świeżyńskiego, ponieważ konkurs tuczu świń rozpocznie się najpóźniej 1 marca rb.

Młodzi Rolnicy i Rolniczki!

Zgłaszajcie się do Sekcji Przysposobienia Rolniczego jaknajliczniej.

Sądzymy, że wyniki zeszłorocznej pracy w sekcjach Przysposobienia Rolniczego będą dla Was wystarczającą zachętą.

Zebrań Kółek Rolniczych.

Radomno. W dniu 25 listopada 1928 r. odbyło się miesięczne zebranie Kółka Roln. w Radomnie przy udziale 19 członków.

Zebranie zagal prezes p. Tomorowicz. Po przeczytaniu protokołu z poprzedniego zebrania, p. Prezes odczytał okólniki PTR. i PIR w sprawie kredytów na zakup pasz treściwych dla bydła i trzody chlewnej, ponadto oferty firm na zakup tych pasz w Pom. Stow. Roln.-Handl. z Torunia, okólnik w sprawie podatku dochodowego i interwencji w Pom. Izbie Skarbowej. W związku z tem wywiązała się obszerna dyskusja. Następnie poruszono sprawę renty abluicyjnej i renty Państw. Banku Roln. Nad sprawą tą dość długo debatowano. Na tem zebranie zakończone. Sekretarz.

Radomno. W dniu 30-go grudnia 1928 r. odbyło się miesięczne zebranie Kółka Roln. w Radomnie, w obecności 13 członków.

Zebranie zagal prezes p. Tomorowicz. Protokół z poprzedniego zebrania odczytał Sekretarz. Komunikat Woj. Komitetu PWK. w sprawie opodatkowania się na rzecz wystawy odczytał p. Prezes. Następnie

p. Prezes poruszył sprawę kredytów na nawozy sztuczne i uregulowanie spłaty za pobrane nawozy, najpóźniej do 20 lutego 1929 r. Na tem zebranie solwowano. Sekr.

Samplawa. Zebranie Kółka Roln. odbyło się w Tar-gowisku w szkole, dnia 28 listopada 1928 r. przy udziale 18 członków i 1 gościa.

Zebranie zagał ks. Prezes i podał do wiadomości, ile Kółko zyskało przy ogólnym zakupie sztucznych nawozów, soli bydłowej i drzewa opałowego, zostało bowiem na czysto w kieszeni kółkowiczów przeszło 3000 zł. Poczem podał do wiadomości oferty na długie drzewo, węgiel, sztuczne nawozy i paszę treściwą. Obecni zadeklarowali jeszcze 1 wagon drzewa opałowego. W międzyczasie przybył p. Serożyński, serdecznie witany przez ks. Prezesa. Referat o gleboznawstwie wygłosił p. Wałaszek. Następnie p. Serożyński, nawiązując do słów przedmowy, przedstawił kółkowiczom rok ubiegły, jako wyjątkowy, w którym jakoby każdy rolnik miał pole doświadczalne u siebie i kto umiał obserwować, mógł się dużo nauczyć. Poczem mówił jeszcze o siewie oziminy, jak sić i t. d. W końcu zdał sprawozdanie z pokazów przysposobienia Młodzieży. W wolnych głosach poruszono sprawę założenia i u nas przysposobienia roln. wśród młodzieży i założenia kółka hodowlanego. Ks. Prezes poruszył sprawę kursu ogrodniczego. Po wyczerpaniu porządku ks. Prezes solwował zebranie.

Dnia 8. grudnia ub. r. zaraz po główn. nabożeństwie odbyło się zebranie Kółka Roln. przy udziale 28 członków, które zagał ks. Prezes. Przystąpiono do omówienia sprawy sztucznych nawozów. Po rozpatrzeniu ofert, zadeklarowano pewną ilość kainitu, tomasówki i azotniaku. Poczem ks. Prezes przeczytał ofertę na drzewo budulekowe, węgiel i paszę treściwą. Na tem zamknięto zebranie. Sekretarz.

Samplawa. Miesięczne zebranie Kółka Roln. odbyło się dnia 19 listopada 28 r. w szkole samplawskiej w obecności 21 członków. Ks. Prezes, witając zebranych, zagał zebranie i podał porządek obrad. Po przeczytaniu protokołów z ostatnich 2 zebrań, ks. Prezes podał do wiadomości, że nasze kółko zamówiło 400 ctr. kainitu, 200 ctr. tomasyny i łącznie z K. R. w Lubawie zamówiło wagon azotniaku. Po przeczytaniu kilku komunikatów z „Kłosa”, wygłosił p. Wałaszek dalszy ciąg swego referatu z poprzedniego zebrania o strukturze gleby. Ożywiona dyskusja była dowodem wielkiego zainteresowania się referatem. Poczem podał także p. Wałaszek kilka praktycznych wskazówek. W wolnych wnioskach poruszono sprawę długiego czekania przy pożyczkach z Banku Rolnego. Po wyczerpaniu dyskusji zamknięto zebranie. Sekretarz.

Czerlin. Zebranie miesięczne Kółka Roln. odbyło się dnia 16 grudnia 1928 w lokalu zebrań, na które stawiło się 15 członków. Zebranie zagał prezes p. Wyźlic, poczem, po odczycaniu protokołu przez sekretarza p. Biskupskiego, nastąpił odczyt p.t. „Jak zapobiec nieplodności u bydła”, nad czem wywiązała się obszerna dyskusja. Po omówieniu spraw lokalnych zebranie zamknięto. Sekr.

Wałdyki. Zebranie Kółka Roln. odbyło się dnia 25 listopada 28 r. w obecności 20 członków. Zebranie zagał prezes p. Marchlewski. Protokół odczytał sekretarz p. Freiger. Potem, zamiast referatu, odczytano rozmaite komunikaty i okólniki PTR etc, nad czem dłużej debатовano. Zamówiono 1 wagon węgla i 1 wagon ospy. W końcu przyjęto 7 nowych członków. Na tem zebranie zamknięto. Sekretarz.

Zielkowo. Walne zebranie tut. Kółka Roln. odbyło się dnia 30. grudnia 1928 r. Zebranie zagał p. Prezes przy udziale 21 członków, następnie odczytał pismo Dyrekcji PTR, w sprawie wniosku o drzewo budulekowe. Dalej zdał p. Prezes roczne sprawozdanie z czynności Kółka oraz ze stanu kasy, który wynosi: dochód 481,87 zł, rozchód 364,29 zł, — pozostaje w kasie 123,58 zł. Walne zebranie przyjęło powyższe zestawienie i udzieliło kasjerowi pokwitowania. Następnie przystąpiono do wyboru nowego zarządu, jednakże oświadczone się jednogłośnie za dotychczasowym, a więc: prezes p. K. Wierzbowski, zastępca p. Jan Wyźlic, sekretarz p. L. Wierzbowski, skarbnik p. Fr. Wierzbicki, bibliotekarz p. A. Kowalski. Po rozdzieleniu książek z biblioteki pomiędzy członków, Walne zebranie uchwaliło zaabonować 4 n-ry „Kłosa” z kasy kółka dla członków. W końcu życzył p. Prezes

członkom szczęśliwego Nowego Roku i odśpiewaniem jednej zwrotki pieśni „W żłobie leży” zebranie zamknięto. Sekretarz.

Ciche. W dniu 30 grudnia 28 r. odbyło się zwyczajne zebranie Kółka Roln. Stawiło się 18 członków. Po odczycaniu okólników i komunikatów, wygłosił prezes p. Krzyżykowski odczyt p. t. „Hodowla świń”. Następnie ułożono sprawozdanie roczne. Zebranie zamknięto o godzinie 20,30. Sekretarz.

Ciche. Dnia 1 stycznia rb. zwołano nadzwyczajne zebranie Kółka R. Na porządku dziennym była sprawa wyboru nowego zarządu. Przybyło 21 członków. Ponieważ zarząd cieszył się zaufaniem u członków i sumiennie wypełniał włożone nań obowiązki, został ponownie wybrany na rok 1929. Członkowie zarządu wybór przyjęli. Następnie p. Prezes wygłosił odczyt: „Jak zapobiec nieplodności u krów” i „Jak żywić krowy”. Zebranie zamknięto pozdrowieniem katol. o godz. 20,30. Sekr.

Zebrania Kółek Rolniczych

odbędą się dnia 3 lutego 1929 r.

Lubawa	o godz. 4-tej po połudn.
Łąkorz	„ 3,30 „ „
Marzęcice	„ 4-tej „ „
Mikołajki	„ 4-tej „ „
Rożental	„ 4-tej „ „
Wawrowice	„ 5-tej „ „
Wonna	„ 4.30 „ „

Mroczo. Zebranie Kółka Roln. odbędzie się w niedzielę, dnia 3 lutego rb o godz. 12 w połudn. Na zebranie to zaprasza się wszystką młodzież rolniczą, zwłaszcza, że ma się założyć sekcję młodzieży dla dziewcząt i chłopców.

Małe Bałówki. Zebranie Kółka Roln. odbędzie się dnia 3 lutego o godz. 3-ciej popoł. w szkole powszechnej. Na zebranie przybędzie prelegent Pom. Izby Rolniczej z Torunia Referat o hodowli trzody chlewnej. Na zebranie to zapraszamy też nasze gosposie i wogóle wszystkich rolników.

Ceny zboża w kraju i zagranicą.

Przeciętne tygodniowe ceny czterech głównych zbóż w okresie od 14. 1. do 20, 1. 1929 r. (Wig obliczenia biura giełdy zbożowo-towarowej w Warszawie). Ceny rozumieją się za 100 kgr. w złotych.

	Rynki krajowe.			
	Pszenvica	Zyto	Jęczm.	Owies
Warszawa	45 75	34 56	33 75	33 75
Lwów	43,94	35 94	37 50	32 37
Kraków	46,11	35 31	37,50	36 00
Poznań	42,33	33 78	35,00	30 83
	Rynki zagraniczne.			
	Pszenvica	Zyto	Jęczm.	Owies
Praga	48,05	44 35	46 86	44 48
Berno (Mor.)	46 59	43 62	44 88	42 11
Hamburg	46 81	43 59	39 21	36 34
Berlin	44 52	43 95	48 18	43 04
Wiedeń	44,32	41,94	50,00	40,88
Liverpool	46,10	—	—	40 26
Gdańsk	41,92	34 98	38,18	30 97
Nowy Jork	43,96	41,29	—	37 11
Chicago	40,76	37,64	—	32 66
Buenos Aires	36 09	—	—	29,32

Kto nie jest jeszcze członkiem Kółka Rolniczego, ten niech się natychmiast zapisze.